

AUTORSKOPRAVNA PISMENOST U STUDIJSKIM PROGRAMIMA INFORMACIJSKIH ZNANOSTI U HRVATSKOJ: IZAZOVI I PERSPEKTIVE RAZVOJA

COPYRIGHT LITERACY IN INFORMATION SCIENCE STUDY PROGRAMMES IN CROATIA: CHALLENGES AND DEVELOPMENT PERSPECTIVES

Maja Jadrešin Odjel za informacijske znanosti i tehnologije, Sveučilište u Zadru
mjadresin@unizd.hr

UDK / UDC: [02:001.102:004::378.093.5]:[347.78:378.016]

Prethodno priopćenje / Preliminary communication

<https://doi.org/10.30754/vbh.69.1.1826>

Primljeno / Received 31. 1. 2026.

Prihvaćeno / Accepted 8. 3. 2026.

Sažetak

Cilj. Cilj ovoga rada jest analizirati uključenost sadržaja iz područja autorskog prava u kurikulume studijskih programa informacijskih znanosti u Hrvatskoj te razmotriti njihovu usklađenost s potrebama suvremene profesionalne prakse, uključujući izazove koje donosi razvoj umjetne inteligencije. Autorskopravna pismenost jedna je od ključnih kompetencija informacijskih stručnjaka u digitalnom okruženju, osobito u kontekstu digitalizacije, upravljanja informacijskim resursima, otvorene znanosti, znanstvene komunikacije i sve češće uporabe alata umjetne inteligencije u stvaranju, obradi i diseminaciji sadržaja. Unatoč važnosti navedenih tema, dosadašnja istraživanja ukazuju na nedostatnu i neujednačenu zastupljenost autorskopравnih sadržaja u studijskim programima informacijskih znanosti.

Pristup / metodologija / dizajn. U radu se primjenjuje kvalitativna analiza nastavnih planova i izvedbenih programa prijediplomskih i diplomskih studija informacijskih znanosti na Sveučilištu u Zagrebu, Sveučilištu u Osijeku i Sveučilištu u Zadru u akademskoj godini 2025./2026., uz pregled relevantne znanstvene i stručne literature. Analiza je usmjerena na utvrđivanje zastupljenosti autorskopравnih tema, vrsta kolegija (izborni ili obvezni) u kojima se obrađuju te njihove povezanosti s kompetencijama informacijskih stručnjaka.

Rezultati. Rezultati istraživanja pokazuju da su autorskopравni sadržaji prisutni u analiziranim studijskim programima, ali najčešće u fragmentiranom obliku, integrirani u

šire kolegije iz područja informacijske pismenosti, otvorene znanosti, etike ili znanstvene komunikacije, bez jasne vertikalne strukture i sustavnog pristupa.

Ograničenja. Rad se temelji na analizi dostupnih nastavnih planova i studijskih programa informacijskih znanosti u Hrvatskoj, pri čemu nije bilo moguće obuhvatiti stvarnu izvedbu nastave niti razinu i metode obrade autorskopравnih sadržaja unutar pojedinih kolegija. Istraživanje je usmjereno isključivo na formalne visokoškolske programe te ne uključuje oblike neformalnog obrazovanja i trajnog stručnog usavršavanja, koji također doprinose razvoju autorskopравne pismenosti informacijskih stručnjaka. Dodatno, rad se oslanja na analizu dokumenata i pregled literature, bez empirijskog ispitivanja studenata i nastavnika. Zaključno, s obzirom na promjenjivost zakonodavnog i digitalnog okruženja, rezultati odražavaju stanje u trenutku analize te zahtijevaju periodičnu nadopunu i reviziju u skladu s budućim promjenama u području autorskog prava i informacijskih znanosti.

Praktična primjena. Rezultati mogu poslužiti kao argumentirana podloga za reviziju postojećih kurikuluma, osmišljavanje novih kolegija ili modula te jačanje profesionalnih kompetencija budućih informacijskih stručnjaka u području autorskog prava.

Društveni značaj: Povezivanjem međunarodnih teorijskih koncepata autorskopравne pismenosti s nacionalnim obrazovnim kontekstom doprinosi se boljem razumijevanju specifičnosti obrazovanja informacijskih stručnjaka u Hrvatskoj. Empirijski uvidi dobiveni analizom kurikuluma studijskih programa pružaju pouzdanu osnovu za daljnja istraživanja, razvoj obrazovnih politika te unaprjeđenje studijskih programa.

Originalnost / vrijednost. Originalnost ovoga rada proizlazi iz činjenice da se po prvi put u hrvatskoj znanstvenoj literaturi autorskopравna pismenost analizira kao zaseban i relevantan element kurikuluma studijskih programa informacijskih znanosti, a ne tek kao usputna ili implicitna sastavnica šireg normativnog obrazovanja. Rad nadilazi deskriptivni prikaz studijskih programa te uvodi analitički okvir koji omogućuje sustavnu, usporedivu i ponovljivu evaluaciju zastupljenosti autorskopравnih sadržaja.

Ključne riječi: autorskopравna pismenost; informacijske znanosti; studijski programi; visokoškolsko obrazovanje

Abstract

Aim. The aim of this paper is to analyse the inclusion of copyright content in the curricula of information science study programmes in Croatia and to examine their compliance with the needs of professional practice. Copyright literacy is one of the key competencies of information professionals in the digital environment, especially in the context of digitization, information resource management, open science and scientific communication. Despite its importance, previous research indicates that copyright related content is insufficiently and unevenly represented in information science study programmes.

Approach / methodology / design. The paper applies a qualitative analysis of curricula and executive programs of undergraduate and graduate studies in information science at the University of Zagreb, the University of Osijek and the University of Zadar for the academic year 2025/2026, complemented by a review of relevant scientific and

professional literature. The analysis focuses on determining the extent to which copyright topics are represented, types of courses in which they appear and the ways in which these contents are linked to the competencies of information professionals.

Results. The research results show that copyright content is present in the analysed study programmes, but most often in a fragmented form, integrated into broader courses in the field of information literacy, ethics or scientific communication, without a clear vertical structure and systematic approach.

Limitations. The work is based on an analysis of available curricula and study programmes of information science in Croatia, but it does not include an examination of how teaching is implemented or the level and methods of processing copyright content within individual courses. The research is focused exclusively on formal higher education programmes and does not include any forms of informal education or continuous professional development, which also contribute to the development of copyright literacy of information experts. In addition, the work relies on document analysis and literature review, without empirical testing of students and teachers. In conclusion, given the variability of the legislative and digital environment, the results reflect the state of the current analysis and require periodic update and revision in accordance with future changes in the field of copyright and information sciences.

Practical application. The results can serve as an argumentative basis for revising existing curricula and for designing new courses or modules aimed at strengthening the professional competencies of future information professionals in the field of copyright.

Social significance. Connecting international theoretical concepts of copyright literacy with the national educational context contributes to a better understanding of the specifics of information professional education in Croatia. The empirical insights obtained through curriculum analysis provide a reliable basis for further research, development of educational policy and enhancement of study programs.

Originality / value. The originality of this paper stems from the fact that for the first time in Croatian scientific literature, copyright literacy is analysed as a separate and relevant element of the information science curriculum, and not just as an incidental or implicit component of broader normative education. The paper goes beyond a descriptive overview of study programmes and introduces an analytical framework that enables a systematic, comparison and re-evaluation of the representation of copyright content.

Keywords: copyright literacy; information sciences; study programmes; higher education

1. Uvod

Digitalno okruženje radikalno je transformiralo sve aspekte upravljanja informacijama. Informacijski stručnjaci u knjižnicama, arhivima, muzejima i drugim informacijsko-dokumentacijskim ustanovama suočavaju se s nizom pravnih, etičkih i organizacijskih izazova koji se tiču autorskog prava – od digitalizacije građe,

upravljanja repozitorijima, korištenja licenciranih sadržaja, pitanja povezanih s umjetnom inteligencijom, do savjetovanja korisnika o zakonitoj uporabi informacija. Potreba za informacijskim stručnjacima s razvijenim kompetencijama iz područja autorskog prava naglašena je u nizu dokumenata IFLA-e posvećenih autorskopravnoj pismenosti (IFLA, 2012; 2018; 2022; 2025a; 2025b).

Autorskopravna pismenost uključuje znanje, vještine i stavove nužne za razumijevanje i primjenu autorskog prava u informacijskim ustanovama. Unatoč prepoznatoj važnosti navedenih kompetencija, dosadašnja istraživanja ukazuju na nedostatnu zastupljenost autorskopравnih sadržaja u formalnom obrazovanju studenata informacijskih znanosti (Todorova i sur., 2017; Morrison i Secker, 2015; Kajberg i Lorrington, 2005).

Cilj je ovoga rada istražiti razinu uključenosti sadržaja o autorskom pravu u kurikulum informacionih studija u Hrvatskoj, analizirati uočene nedostatke te ponuditi prijedloge za njihovo prevladavanje.

2. Značaj autorskopravne pismenosti

2.1. Pregled literature

Na temelju pregleda znanstvene literature i relevantnog zakonodavnog okvira, pojam autorskopravna pismenost označava skup znanja i sposobnosti pojedinca potrebnih za prepoznavanje i razumijevanje pravnog statusa autorskih djela, vlastitih prava i obveza koje proizlaze iz autorskog prava, kao i za primjenu tih znanja u praksi. To se osobito odnosi na postupke citiranja, objavljivanja, dijeljenja i korištenja materijala u znanstvenom i obrazovnom kontekstu. Autorskopravna pismenost uključuje razumijevanje imovinskih i moralnih prava autora, vremenskih i sadržajnih ograničenja autorskog prava te primjenu načela poštivanja autorskih prava i etičkih standarda u znanstvenoj komunikaciji (Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, 2021; IFLA, 2012, 2018, 2022, 2025a, 2025b).

Autorskopravna pismenost je „stjecanje i demonstriranje odgovarajućeg znanja, vještina i ponašanja kako bi se omogućilo etičko stvaranje i korištenje materijala zaštićenog autorskim pravima“ (Secker i Morrison, 2016: 211) no unatoč njezinoj važnosti Frederiksen (2016, xi) ističe da se većina informacijskih stručnjaka ne želi baviti temama koje obuhvaćaju pitanja poštene uporabe (engl. *fair use*), identifikaciju kršenja autorskih prava, razumijevanje postupaka pribavljanja dopuštenja kada je ono nužno ili korištenje materijala izvan autorskopравne zaštite kao alternativu i edukaciju korisnika ili suradnika o navedenim pitanjima.

Za razliku od američkog koncepta poštene uporabe koji dopušta fleksibilnu sudsku procjenu dopuštenosti uporabe djela, europski pravni okvir temelji se na sustavu iznimaka i ograničenja koje države članice implementiraju u nacional-

na zakonodavstva. Prema Direktivi 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu, državama članicama omogućeno je propisati iznimke za nekomercijalnu reprodukciju i uporabu djela u svrhu obrazovanja, istraživanja te u okviru djelovanja knjižnica, arhiva i muzeja (Direktiva, 2001).

Implementacija tih iznimaka u državama članicama pokazuje znatne razlike u opsegu i uvjetima primjene, što dovodi do pravne nesigurnosti i povećava transakcijske troškove pribavljanja odobrenja nositelja prava (Guibault, 2010). U praksi to znači da digitalizacija i *online* dostupnost građe često ovisi o ugovornim rješenjima i licencijskim sporazumima, pri čemu ugovorne odredbe nerijetko sužavaju prostor djelovanja koji bi inače proizlazio iz zakonskih iznimaka. Time se dodatno naglašava potreba za visokom razinom autorskopravne pismenosti knjižničara, kako bi mogli pravilno tumačiti granice zakonskih dopuštenja, procjenjivati rizike i oblikovati institucionalne politike u skladu s europskim pravnim standardima.

Nadalje, prema preporuci Vijeća Europe (Council of Europe, 2023), knjižnične politike trebale bi provoditi zakone o autorskim pravima. Knjižnice čuvaju intelektualno vlasništvo autora uz osiguranje pristupa njihovih korisnika informacijama. Kroz edukaciju informacijskih stručnjaka potrebno je razvijati autorskopravnu pismenost kako bi se osiguralo poštivanje prava nositelja autorskih prava i prava korisnika na pristup informacijama. LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche) naglašava potrebu za zakonodavnim okvirom koji knjižnicama omogućuje ispunjavanje njihove javne misije očuvanja kulturne baštine i osiguravanja jednakog, dugoročnog pristupa informacijama, bez stvaranja nerazmjernog opterećenja javnih financija. Aktivnosti poput masovne digitalizacije, posudbe *e*-knjiga, promjene formata u svrhu očuvanja, osiguravanja sadržaja u pristupačnim oblicima te omogućavanja korištenja ulomaka knjiga i znanstvenih članaka u istraživačke svrhe prepoznaju se kao temeljne knjižnične funkcije u potpori izvrsnosti znanstvenog istraživanja. Učinkovito i zakonito provođenje navedenih aktivnosti pretpostavlja razvijenu razinu autorskopravne pismenosti informacijskih stručnjaka, koji moraju biti sposobni tumačiti i primjenjivati autorskopravne propise, iznimke i ograničenja u složenom digitalnom okruženju (LIBER, 2017).

Koncept autorskopravne pismenosti nadilazi puko poznavanje zakonskih odredbi te uključuje razvoj znanja, vještina i stavova koji omogućuju knjižničarima samostalno, odgovorno i kritički primjenjivati autorskopravne norme u profesionalnom kontekstu (Secker i Morrison, 2019). Autori ističu da se radi o kompetenciji koja uključuje ne samo poznavanje zakona već i sposobnost njegove primjene, procjenu rizika, edukaciju korisnika te aktivnog zagovaranja uravnoteženog autorskopravnog sustava, pri čemu knjižničari preuzimaju proaktivnu ulogu u oblikovanju institucionalnih praksi i politika. Autorskopravna pismenost postaje ključan dio profesionalnog identiteta, osobito u akademskom i javnom sektoru.

2.2. *Dosadašnja istraživanja*

Morrison i Secker (2022) naglašavaju da kompetencije iz područja autorskog prava predstavljaju temeljni element profesionalne prakse informacijskih stručnjaka. One obuhvaćaju širok spektar aktivnosti, uključujući digitalizaciju i diseminaciju zbirki, upravljanje i praćenje prava, procjenu statusa djela u javnom dobru te pružanje stručne podrške u provedbi *e*-učenja, s posebnim naglaskom na pitanja otvorenog pristupa i otvorenog obrazovanja. Značaj tih kompetencija potvrđuju i rezultati međunarodnog istraživanja, prema kojem više od 90 % knjižničara smatra da bi obrazovanje o autorskom pravu trebalo biti neizostavan dio njihova inicijalnog obrazovanja i trajnog profesionalnog razvoja (Todorova i sur., 2017).

U skladu s navedenim bilježi se globalni porast potreba za sustavno oblikovanim programima edukacije iz područja autorskog prava namijenjenima informacijskim stručnjacima. Kao jedan od pionirskih primjera Morrison i Secker (2015) navode djelovanje Kennetha Crewsa koji je 1994. godine na Sveučilištu Indiana uspostavio prvi sveučilišni ured specijaliziran za pitanja autorskog prava. Istovremeno se razvijaju i suvremeni modeli profesionalnog osposobljavanja, među kojima se osobito ističe program „Copyright First Responders“, pokrenut u knjižnici Sveučilišta Harvard pod vodstvom Kylea K. Courtneyja. Pojam je sustavno primijenjen u okviru međunarodnog istraživanja koje su 2013. godine proveli Todorova i suradnici (2014), a koje je obuhvatilo anketno ispitivanje razine autorskopravne pismenosti među knjižničarima i stručnjacima u području kulturne baštine u Bugarskoj, Turskoj, Francuskoj i Hrvatskoj. Rezultati istraživanja predstavljani su na međunarodnoj konferenciji posvećenoj informacijskoj pismenosti (Todorova i sur., 2014). Izrada standardiziranog anketnog instrumenta omogućila je međusobno uspoređivanje podataka na međunarodnoj razini kako bi se utvrdile razlike u razinama pismenosti o autorskom pravu među pojedinim zemljama. Na temelju istog konceptualnog okvira 2017. godine provedena je i proširena komparativna analiza, koja je obuhvatila knjižničare iz trinaest zemalja (Todorova i sur., 2017).

Todorova i suradnici (2017) ističu da je autorsko pravo, unatoč svojoj važnosti, još uvijek nedovoljno razvijen segment u postojećim studijskim programima informacijske i digitalne pismenosti. Autori upozoravaju na važnost kritičkog promišljanja različitih oblika pismenosti te ističu da razvijeno razumijevanje autorskopравnih pitanja ima ključnu ulogu u oblikovanju profesionalnog identiteta knjižničara i njihova aktivnijeg sudjelovanja u rješavanju izazova digitalnog društva.

Sličan se pristup očituje i u radu Morrisona i Seckera (2022), u kojem se naglašava ključna uloga autorskih prava u knjižničarskoj profesiji te se argumentira potreba za sustavnim uključivanjem autorskopравnih sadržaja u formalne obrazovne programe, posebno u okviru programa usmjerenih na razvoj informacijske i digitalne pismenosti.

U hrvatskom kontekstu, tu potrebu uočavaju domaći stručni izvori, poput knjige *Knjižnice i autorsko pravo* (Horvat i Živković, 2009), koja sustavno obrađuje pravni okvir korištenja autorskog sadržaja u knjižnicama i pruža primjere dobre prakse, što potvrđuje i zbornik *Autorsko pravo i digitalno okruženje* (Čubaković i Mesić Muharemi, 2021), koji omogućuje uvid u aktualne rasprave i izazove digitalnog pristupa sadržajima, uključujući kolektivno ostvarivanje prava i primjenu otvorenog pristupa.

U okviru istraživanja autorskopravne pismenosti preporučuje se konzultiranje mrežne platforme Copyright literacy – decoding copyright and bringing you enlightenment (Copyright Literacy, s. a.) koja omogućuje cjelovit i strukturiran uvid u suvremene aktivnosti, istraživačke inicijative i stručne rasprave usmjerene na kompetencije iz područja autorskog prava u radu informacijskih stručnjaka u digitalnom okruženju.

Autorskopravna pismenost informacijskih stručnjaka ogleda se u sposobnosti primjene pravnih i etičkih načela u različitim aspektima knjižničnog i informacijskog rada. Poseban se naglasak stavlja na rad s digitalnim repozitorijima i autorskim ugovorima, zaštitu prava korisnika i autora, edukaciju korisnika o zakonitoj uporabi materijala, upravljanje licencama za elektroničke izvore te izradu i primjenu politika otvorenog pristupa (Todorova, 2020). Razvijena autorskopravna pismenost omogućuje stručnjacima ne samo pravilno tumačenje propisa nego i aktivnu podršku istraživačkoj i obrazovnoj zajednici u skladu sa zakonodavnim i profesionalnim standardima. Praksa pokazuje da se zahtjevi intenziviraju, dok formalno obrazovanje zaostaje (Secker i Morrison, 2022).

U svjetlu takvog razumijevanja, autorskopravna edukacija u području informacijskih znanosti trebala bi se razvijati u smjeru izgradnje primjenjivih i refleksivnih kompetencija. To podrazumijeva problemsku nastavu, analizu konkretnih profesionalnih situacija te integraciju autorskopravnih sadržaja s temama otvorenog pristupa, digitalizacije i novih tehnologija. Time se studente ne priprema samo za tumačenje propisa nego i za djelovanje u ulozi edukatora i zagovornika javnog interesa u digitalnom okruženju.

Iako analizirani studijski programi uključuju sadržaje o autorskom pravu, njihova povezanost s konkretnim profesionalnim situacijama u knjižničarskoj praksi često nije jasno istaknuta. Profesionalno djelovanje knjižničara uključuje niz situacija u kojima je potrebno samostalno procijeniti dopuštenost korištenja zaštićenih sadržaja i preuzeti odgovornost za donesene odluke (Secker i Morrison, 2019; IFLA, 2025a).

Pri digitalizaciji baštinske građe knjižničari utvrđuju trajanje autorskopravne zaštite, identitet autora i mogućnost primjene zakonskih iznimaka u skladu sa zakonom, pri čemu je nužna sposobnost primjene pravnih normi na konkretne slučajeve (IFLA, 2000; Secker i Morrison, 2019). U akademskim repozitorijima objavljiva-

nje studentskih radova zahtijeva razumijevanje prava studenta, prava trećih osoba i odgovornosti ustanove (IFLA, 2025b). U digitalnoj nastavi knjižničari pružaju podršku nastavnicima pri odabiru i postavljanju nastavnih materijala, tumače licencijske ugovore, razlikuju zakonske iznimke od ugovornih ograničenja te procjenjuju dopušteni opseg reprodukcije djela (Secker i Morrison, 2019; IFLA, 2025a).

Guibault (2010) i Frederiksen (2016), ističu da formalni akademski programi često ne osiguravaju dostatnu razinu praktičnih znanja iz autorskog prava, a ključne kompetencije razvijaju se primarno kroz profesionalnu praksu i stručno usavršavanje.

Profesionalna odgovornost dodatno se proširuje u kontekstu otvorenog pristupa, licencija Creative Commons i sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom – UI (IFLA, 2025b). Primjena alata umjetne inteligencije u knjižničarstvu otvara pitanja pravnog statusa tako generiranih sadržaja, dopuštenosti korištenja zaštićenih djela za provjeru modela te uključivanja takvih materijala u knjižnične zbirke i usluge. *Smjernice IFLA-e (2025b)* naglašavaju potrebu razvoja institucionalnih politika, razumijevanja relevantnih zakonskih okvira i etičkih implikacija te jačanja profesionalnih kompetencija kako bi knjižničari mogli odgovorno upravljati tim procesima u digitalnom okruženju.

3. Istraživanje

3.1. Cilj i metodologija istraživanja

Cilj ovog istraživanja jest analizirati pokrivenost sadržaja iz područja autorskog prava u kurikulumima informacijskih studija u Hrvatskoj te utvrditi potencijalne nedostatke i područja za unaprjeđenje. Rad se temelji na sljedećim istraživačkim pitanjima:

1. U kojoj su mjeri sadržaji iz autorskog prava zastupljeni u kurikulumima informacijskih studija?
2. Koji tipovi kolegija i tema dominiraju?
3. Postoji li disbalans između potreba profesionalne prakse i studijskih programa?
4. Koje su preporuke za unaprjeđenje kurikuluma?

Ova istraživačka pitanja omogućuju sustavan pristup analizi i kritičkom pregledu postojećih kurikuluma, s naglaskom na praktičnu primjenjivost i etičku kompetenciju u profesionalnom radu, u skladu s preporukama Fernandez Molina i sur. (2022).

3.2. *Korištene metode*

Korištena je metoda analize sadržaja kako bi se dobio uvid u postojeće programe iz informacijskih znanosti. Analizirani su dostupni podaci s mrežnih stranica sveučilišnih studija informacijskih znanosti / informatologije koji se izvode u Hrvatskoj u akad. god. 2025./2026. (tablica 1):

Tablica 1. Sveučilišni studiji iz informacijskih znanosti / informatologije u Hrvatskoj, 2005./2006.

Sveučilište / Fakultet	Naziv studija	Razina	Trajanje / ECTS
Sveučilište u Osijeku – FFOS	Informatologija	Prijediplomski	3 god. / 180 ECTS
Sveučilište u Zagrebu – FFZG	Informacijske znanosti	Prijediplomski	3 god. / 180 ECTS
Sveučilište u Zadru – UNIZD	Informacijske znanosti	Prijediplomski	3 god. / 180 ECTS
Sveučilište u Osijeku – FFOS	Informatologija	Diplomski	2 god. / 120 ECTS
Sveučilište u Osijeku – FFOS	Informacijska tehnologija	Diplomski	2 god. / 120 ECTS
Sveučilište u Osijeku – FFOS	Nakladništvo	Diplomski	2 god. / 120 ECTS
Sveučilište u Zagrebu – FFZG	Informatika	Diplomski	2 god. / 120 ECTS
Sveučilište u Zagrebu – FFZG	Informatologija	Diplomski	2 god. / 120 ECTS
Sveučilište u Zagrebu – FFZG	Bibliotekarstvo / Arhivistika / Muzeologija	Diplomski	2 god. / 120 ECTS
Sveučilište u Zadru – UNIZD	Informacijske znanosti	Diplomski	2 god. / 120 ECTS

Analizirani podaci omogućili su uvid u osnovne značajke, ishode i metode učenja te ciljeve i sadržaj studija informacijskih znanosti u Hrvatskoj. Pregledom izvedbenih planova obuhvaćeni su svi kolegiji koji se izvode u akademskoj godini 2025./2026. U analizu su uključeni sljedeći elementi: tip kolegija (obvezni ili izborni), tematska područja, uključujući osnove autorskog prava, digitalna prava, pitanje licencija s posebnim osvrtom na obveznu i dopunsku literaturu.

U okviru nastavnih sadržaja obično se obrađuju tematske cjeline povezane s autorskim pravom u kontekstu znanstvene komunikacije, uključujući analizu licenci poput Creative Commonsa te razmatranje relevantnih dokumenata i izjava stručnih organizacija, primjerice IFLA-e, o autorskopравnim aspektima u digitalnom okruženju, kao i primjenu nacionalnog zakonodavstva koje regulira prava i obveze korisnika i autora, odnosno nositelja autorskog prava. Nadalje, pojedini kolegiji obuhvaćaju i problematiku neetičnih praksi u znanstvenom izdavaštvu, s

naglaskom na pojave poput plagiranja i drugih oblika kršenja autorskih prava kao neprihvatljivog ponašanja.

Najčešće zastupljene tematske cjeline obuhvaćaju: osnovne pojmove autorskog prava, ograničenja i iznimke vezano za baštinske ustanove i modele otvorenih licenci, osobito Creative Commons.

Studij na Sveučilištu u Zagrebu pokriva širok spektar tema povezanih s teorijom i praksom informacijskih znanosti, uključujući organizaciju informacija, informacijsku pismenost, etiku u informacijskim profesijama, digitalne resurse i komunikacijske prakse. Kolegiji koji pokrivaju teorijske i praktične aspekte autorskog prava, digitalnih knjižnica i internetske kulture su:

- Časopisi i znanstvena komunikacija (izborni) koji uključuje literaturu koja kombinira akademske tekstove i zakonske regulative, dok kolegiji
- Knjižnice i knjižnične zbirke i Digitalna knjižnica (obvezni) naglašavaju digitalizaciju, teoriju selekcije građe i međunarodne preporuke (IFLA/UNESCO).
- Izborni kolegij Internetska kultura dodatno obrađuje pitanje autorskih prava u kontekstu *web*-tehnologija.

Studij Sveučilišta u Zagrebu fokusira se na praktičnu primjenu autorskog prava i digitalnih resursa, što je u skladu s potrebama suvremenih informacijskih ustanova. Interdisciplinarni pristup i naglasak na praktičnu primjenjivost osposobljavaju studente za rad u različitim informacijskim institucijama, od knjižnica i arhiva do digitalnih medija i kulturnih ustanova. Heterogenost programa i izbornih kolegija implicira da pokrivenost autorskopравnih tema može varirati, što nameće potrebu za njihovom sustavnom i komparativnom analizom.

Program Sveučilišta u Osijeku obuhvaća širok spektar kolegija koji uključuju autorski sadržaj, od osnovne informacijske pismenosti do naprednih tema upravljanja zbirnkama. Obvezni kolegiji poput Uvod u znanstveno-istraživački rad, Organizacija i poslovanje knjižnica i Upravljanje zbirnkama u informacijskim ustanovama kombiniraju teorijsku literaturu i praktične smjernice za upravljanje informacijama i poštivanje autorskih prava. Izborni kolegiji, poput Kritičke informacijske pismenosti i Zaštite baštinskih zbirki, obrađuju specifične aspekte etike, autorskih prava i vrednovanja informacija. Sveučilište u Osijeku naglašava upravljanje informacijama i zbirnkama, uz poseban fokus na integraciju autorskih prava u praktične procese knjižnično-informacijskih ustanova.

Sveučilište u Zadru strukturira program kroz kolegije Otvorena znanost, Etički aspekti upravljanja podacima i Znanstveno komuniciranje uključujući izvore koji kombiniraju nacionalne i međunarodne dokumente, stručnu literaturu i zakonske propise. Ta struktura i tematski fokus dodatno naglašavaju primjenu praktičnih kom-

petencija, uključujući upravljanje podacima, otvoreni pristup i digitalne licencije, što predstavlja komplementarni, ali fragmentirani pristup u odnosu na programe Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Osijeku.

Analiza podataka podložna je određenim metodološkim ograničenjima jer se temeljila isključivo na podacima dostupnima na mrežnim stranicama analiziranih visokoškolskih ustanova, što upućuje na mogućnost da u pojedinim slučajevima informacije nisu bile u potpunosti ažurirane ili da relevantni podaci nisu bili javno dostupni, odnosno nisu se mogli pouzdano utvrditi (Latkovikj i Borota Popovska, 2020).

3.3. Rezultati i diskusija

Analiza kurikuluma studijskih programa informacijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta u Osijeku i Sveučilišta u Zadru pokazuje da se studij informacijskih znanosti u Hrvatskoj razlikuju po fakultetima, odnosno odjelu, nastavnim planovima, smjerovima i tematskim usmjerenjima (bibliotekarstvo i arhivistika, informatologija, informacijska tehnologija, muzeologija i dr.). Ta raznolikost ima izravan utjecaj na integraciju autorskopравnih tema, što je ključno za odgovaranje na istraživačka pitanja o zastupljenosti i kvaliteti autorskopравne pismenosti studenata. Analiza nastavnih sadržaja primjenom okvira istraživačkih pitanja omogućuje utvrđivanje razlika, sličnosti i potencijalnih nedostataka u zastupljenosti sadržaja u području autorskog prava, čime bi se unaprijedile kompetencije informacijskih stručnjaka u Hrvatskoj.

Analiza kolegija u trima sveučilišnim centrima (tablica 2) – Zagrebu, Osijeku i Zadru – pokazuje raznoliku prisutnost sadržaja povezanih s autorskim pravom i zaštitom intelektualnog vlasništva. Na Sveučilištu u Zagrebu autorskopравni aspekti najčešće se pojavljuju u normativnom i pravnom okviru, primjerice kroz kolegije poput Časopisi i znanstvena komunikacija ili Digitalna knjižnica, gdje se studenti upoznaju s zakonodavstvom, pravilima citiranja i standardima otvorenog pristupa. Sveučilište u Osijeku nudi kolegije koji kombiniraju operativnu i etičku dimenziju autorskog prava, uključujući legalno korištenje informacijsko-tehnoloških alata, zaštitu baštinskih zbirki i kritičku informacijsku pismenost. Sveučilište u Zadru, s druge strane, fokusira se na otvorene podatke i informacijsko društvo, naglašavajući etičke, otvorene i pristupne aspekte korištenja digitalnih i kulturnih resursa.

Sveukupno, analiza pokazuje da se autorskopравna pitanja u nastavi kombiniraju kroz pravne, etičke i praktične perspektive, prilagođene specifičnostima svakog sveučilišnog centra, čime studenti stječu sveobuhvatan uvid u regulaciju, pristup i korištenje informacija u digitalnom okruženju. S obzirom na rastuću važnost digitalnog okruženja i međunarodnih standarda, ti kolegiji pripremaju studente za

profesionalnu praksu u kojoj je razumijevanje autorskih prava i etičkog korištenja informacija ključna kompetencija.

Tablica 2. Analiza kolegija u trima sveučilišnim centrima

	Naziv kolegija	Tip kolegija	Literatura / izvori koji ukazuju na autorski sadržaj
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU			
1.	Časopisi i znanstvena komunikacija	izborni	Hebrang Grgić (2016). <i>Časopisi i znanstvena komunikacija</i> ; Horvat i Živković (2009). <i>Knjižnice i autorsko pravo</i> ; <i>Zakon o autorskom pravu</i> (2021); <i>IFLA position on copyright in the digital environment</i> (2000)
2.	Knjižnice i knjižnične zbirke	obvezni	Horvat i Živković (2009). <i>Knjižnice i autorsko pravo</i>
3.	Digitalna knjižnica	obvezni	<i>IFLA/UNESCO Manifest za digitalne knjižnice</i> (2012); Horvat. <i>Digitalizacija i knjižnice</i> (2012)
4.	Internetska kultura	izborni	Bradley, Phil. <i>How to use Web 2.0 in your library</i> (2007) (poglavlje “Copyright”)
SVEUČILIŠTE U OSIJEKU			
1.	Informacijske tehnologije za IS	obvezni	<i>ECDL-European Computer Driving Licence</i> . http://www.ecdl.hr (Autorska prava)
2.	Uvod u znanstveno-istraživački rad	obvezni	Marušić et al. (2004). <i>Uvod u znanstveni rad u medicini</i> ; Silobrčić, V. (1998). <i>Kako sastaviti i objaviti znanstveno djelo</i>
3.	Osnove informacijske pismenosti	izborni	Head, A. J.; Michael B. E. (2009). <i>Finding context: What today's college students say about conducting research in the digital age</i> . Hebrang-Grgić. (2010). <i>Otvoreno dostupni digitalni repozitoriji: imaju li budućnost u Hrvatskoj?</i>
4.	Uvod u organizaciju informacija	obvezni	Rubin, R. E. (2015). <i>Foundations of library and information science</i> ; Bawden, D i L. Robinson (2012). <i>Introduction to information science</i>
5.	Organizacija i poslovanje knjižnica	obvezni	Evans, E i C. Alire (2013). <i>Management basics for information professionals</i>
6.	Organizacija informacija II	obvezni	Horvat, A. (1995). <i>Knjižnični katalog i autorstvo</i> ; Taylor i Joudrey (2016). <i>The organization of information</i>

7.	Kritička informacijska pismenost	izborni	Cooke, N. A. (2017). <i>Posttruth, truthiness, and alternative facts: information behavior and critical information consumption for a new age</i> ; Ciboci, L.; I. Kanižaj i D. Labaš (2018). <i>Kako prepoznati dezinformacije i lažne vijesti</i> ; Wathen, C. N. i J. Burkell (2002). <i>Believe it or not: factors influencing credibility on the Web</i>
8.	Zaštita baštinskih zbirki	izborni	Gob, A. i N. Drouguet (2007). <i>Muzeologija: povijest, razvitak, izazovi današnjice</i> ; Stančić, H. (2005). <i>Arhivsko gradivo u elektroničkom obliku: mogućnosti zaštite i očuvanja na dulji vremenski rok</i>
9.	Upravljanje zbirkama u informacijskim ustanovama	obvezni	Horvat, A. i D. Živković (2009). <i>Knjižnice i autorsko pravo</i> ; IFLA <i>Licensing principles</i> (2001) <i>Zakon u autorskim pravima i srodnim pravima</i> (2021)
SVEUČILIŠTE U ZADRU			
1.	Otvorena znanost	izborni	Boté-Vericad & Healy (2022). <i>Academic libraries and research data management</i> Hebrang Grgić (ur.). (2018). <i>Otvorenost u znanosti i visokom obrazovanju; Hrvatska deklaracija o otvorenoj znanosti</i> , (2012). <i>Hrvatski plan za otvorenu znanost</i> (2025)
2.	Upravljanje podacima	obvezni	Meier zu Verl C. i W. Horstmann (ed.) (2012). <i>Studies on subject-specific requirements for Open Access infrastructure</i> ; Science Europe (2021). <i>Practical guide to the international alignment of research data management</i> ; <i>H2020 Programme – guidelines to the rules on Open Access to scientific publications and Open Access to research data in Horizon</i> ; Celjak, D. i sur. (2020). <i>Istraživački podaci – što s njima?</i> :
3.	Etički aspekti upravljanja podacima	izborni	Henneberg, I. (2023). <i>Autorsko pravo</i> ; Matanovac Vučković, R. i T. Katulić. <i>Autorsko pravo u digitalnom kontekstu</i> Vukmir, M. (2001). <i>Utjecaj razvoja tehnologija na autorsko pravo i pravna priroda predmeta zaštite intelektualnog vlasništva</i>
4.	Znanstveno komuniciranje	izborni	Hebrang Grgić (2016, 2018), Ross-Hellauer (2017); Stojanovski i Mofardin (2025).

U odnosu na prvo istraživačko pitanje (RQ1), koje se odnosi na zastupljenost sadržaja iz područja autorskog prava u studijskim programima, rezultati pokazuju da su autorskopravne teme prisutne u svim analiziranim programima, ali uglavnom u fragmentiranom obliku. Autorsko pravo ne pojavljuje se kao samostalan i obvezan nastavni sadržaj, već se najčešće obrađuje u okviru drugih kolegija iz područja informacijske pismenosti, etike ili znanstvene komunikacije. Nalazi potvrđuju prethodna istraživanja o nedostatku sustavne edukacije iz autorskog prava

i neujednačenosti autorskopравnih tema u diplomskim programima informacijskih znanosti, što naglašava potrebu za sustavnom analizom kurikuluma (Todorova i sur., 2017; Fernández-Molina i sur., 2022).

Drugo istraživačko pitanje (RQ2), usmjereno na tipove kolegija i dominantne tematske cjeline, pokazuje da u hrvatskom kontekstu prevladava integrativni model poučavanja. Najčešće zastupljene teme uključuju osnovne pojmove autorskog i srodnih prava, iznimke i ograničenja u obrazovne i istraživačke svrhe, modele otvorenih licencija, osobito Creative Commons, pitanja plagiranja i akademske čestitosti te otvoreni pristup znanstvenim publikacijama. Napredniji sadržaji, poput upravljanja autorskim ugovorima, savjetovanja autora ili procjene pravnog statusa djela, pojavljuju se ponajprije u programima Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Zadru, dok su na Sveučilištu u Osijeku rjeđe zastupljeni, što upućuje na razlike u ishodima učenja i profesionalne usmjerenosti studijskih programa. Prema Fernández Molina i suradnicima (2022), većina programa uključuje autorskopравne sadržaje unutar kolegija o informacijskim resursima ili etici informacijskih profesionalaca, dok su specijalizirani kolegiji posvećeni autorskom pravu rijetki.

Usporedba sadržaja kurikuluma s kompetencijama koje se od informacijskih stručnjaka očekuju u praksi (RQ3) pokazuje izražen nerazmjer. Iako studijski programi pružaju temeljno razumijevanje autorskog prava, nedostaje sustavna priprema za konkretne profesionalne zadatke, poput tumačenja licencijskih ugovora, upravljanja pravima u projektima digitalizacije, savjetovanja korisnika i autora te provedbe politika otvorenog pristupa i otvorene znanosti. Taj je nalaz u skladu s međunarodnim istraživanjima koja upozoravaju da formalno obrazovanje često ne prati dinamične promjene profesionalne prakse u digitalnom okruženju (Secker i Morrison, 2022).

Navedeni rezultati odražavaju globalne nalaze međunarodnih organizacija. Tako IFLA (2022) naglašava potrebu za etički i pravno informiranim djelovanjem stručnjaka, uključujući upravljanje autorskim pravom, digitalnim sadržajem i politikama otvorenog pristupa. U *Strategiji UNESCO-a za tehnološke inovacije u obrazovanju (2021–2025)* (UNESCO, 2021) ističe se važnost osposobljavanja stručnjaka za rad s informacijama u digitalnom okruženju u skladu s pravnim i etičkim normama, uključujući promicanje otvorenog pristupa i primjenu slobodnih licencija. Integracija tih načela u studijske programe doprinosi razvoju autorskopравne pismenosti i omogućuje studentima stjecanje kompetencija koje su na međunarodnoj razini prepoznate kao ključne za suvremenu profesionalnu praksu informacijskih stručnjaka. LIBER (2017) dodatno naglašava potrebu poznavanja zakonodavnog okvira koji omogućuje knjižnicama dugoročno očuvanje i dostupnost kulturne i znanstvene baštine te ulogu knjižničara u implementaciji politika otvorenog pristupa i slobodnih licencija kao dijela profesionalne odgovornosti.

Analitički nalazi upućuju na to da trenutačni kurikulumi djelomično zadovoljavaju navedene međunarodne standarde, no fragmentiranost sadržaja i izostanak vertikalne integracije ograničavaju mogućnost studenata da razviju sveobuhvatne kompetencije iz područja autorskog prava. Navedeni podaci ukazuju na potrebu za sustavnim uključivanjem obveznih kolegija ili modulskih jedinica, jačanjem praktične komponente te vertikalnim povezivanjem sadržaja na različitim razinama studija, kako bi se omogućio razvoj autorskopravne pismenosti u skladu s globalno prepoznatim standardima i profesionalnim zahtjevima.

Provedena analiza ukazala je i na postojanje razlika u funkcionalnoj orijentaciji studijskih programa. Na Sveučilištu u Osijeku autorsko se pravo ponajprije obrađuje kao temeljna akademska i etička kompetencija, s naglaskom na zakonito korištenje izvora i sprječavanje plagiranja. Na Sveučilištu u Zagrebu programi su izraženije usmjereni na znanstvenu komunikaciju i profesionalne aspekte autorskog prava, uključujući izdavačke politike i otvoreni pristup, dok se na Sveučilištu u Zadru autorskopravni sadržaji integriraju u suvremene paradigme otvorene znanosti i upravljanja podacima. Iako su navedeni pristupi komplementarni, njihova fragmentiranost dodatno potvrđuje potrebu za sustavnijim, koherentnijim i praktično orijentiranim kurikularnim rješenjima.

U odnosu na četvrto istraživačko pitanje (RQ4), rezultati upućuju na potrebu jačanja autorskopravne pismenosti kroz uvođenje obveznih nastavnih cjelina, vertikalno povezivanje sadržaja na različitim razinama studija te snažniji naglasak na primijenjene metode poučavanja. Takav pristup omogućio bi smanjenje jaza između obrazovanja i profesionalne prakse te bolju pripremu studenata za složene zahtjeve suvremenih informacijskih ustanova.

Profesionalna praksa informacijskih stručnjaka zahtijeva niz kompetencija koje obuhvaćaju upravljanje intelektualnim vlasništvom u projektima digitalizacije, razumijevanje i tumačenje licencijskih ugovora, savjetovanje korisnika o autorskopravnim pitanjima i upravljanje politikama i izazovima otvorenog pristupa, što dodatno potvrđuje važnost sustavne edukacije.

Sustavno uključivanje praktičnih aktivnosti, analiza stvarnih slučajeva i simulacija profesionalnih situacija omogućilo bi studentima stjecanje kompetencija koje su ključne za učinkovit rad u području informacijskih znanosti, s naglaskom na etičko, pravno i strateško upravljanje intelektualnim vlasništvom u digitalnom okruženju. Rezultati analize studijskih programa i preporuke međunarodnih organizacija (UNESCO, 2021; IFLA 2022) mogu doprinijeti oblikovanju obrazovnih programa u skladu sa suvremenim profesionalnim zahtjevima, globalnim trendovima u informacijskim znanostima i specifičnim potrebama digitalnog društva. Cilj je da nastavni sadržaji i studijski programi informacijskih znanosti osposobe studente za razvoj autorskopravne pismenosti koja uključuje razumijevanje teorijskih aspekata prava autora i njihovu praktičnu primjenu u radu s digitalnim repozitorijima, upravljanju

licencijama, podršci korisnicima te promicanju etičkih standarda u znanstvenoj i obrazovnoj praksi.

Nalazi provedene analize u skladu su s međunarodnim istraživanjima koja ukazuju na slične izazove u obrazovanju informacijskih stručnjaka (Todorova i sur., 2017; Secker i Morrison, 2022), kao i s analizama Frederiksen (2016), koja ističe da formalni studijski programi često ne osiguravaju dostatnu razinu praktičnih znanja iz autorskog prava. Navedena istraživanja ističu da studenti često završavaju studij bez odgovarajućeg praktičnog iskustva u upravljanju autorskim pravom i otvorenim pristupom, unatoč njihovoj sve većoj važnosti u profesionalnom kontekstu. Prema Frederiksen (2016), ključne autorskopravne kompetencije informacijskih stručnjaka u pravilu se razvijaju tek kroz profesionalnu praksu, kontinuirano stručno usavršavanje i neformalno učenje, što upućuje na strukturni nedostatak sustavno integriranih nastavnih sadržaja tijekom formalnog obrazovanja. Guibault (2010) dodatno ističe da europski studijski programi često ne uključuju dovoljnu povezanost teorijskih zakonskih odredbi s konkretnim primjenama u knjižničarskoj praksi, što može ograničiti sposobnost studenata da samostalno donose odluke u profesionalnim situacijama. Uvođenjem kolegija usmjerenih na autorsko pravo, digitalne licencije i otvoreni pristup, uz snažniji naglasak na praktičnu primjenu, problemski pristup i interaktivne metode učenja omogućilo bi se studentima da razviju kompetencije potrebne za samostalno djelovanje u profesionalnom okruženju.

4. Zaključak

Autorskopravna pismenost predstavlja jednu od ključnih kompetencija informacijskih stručnjaka u digitalnom okruženju te bi trebala zauzimati jasno i sustavno mjesto u obrazovanju iz područja informacijskih znanosti. Analiza studijskih programa informacijskih znanosti pokazuje da sadržaji povezani s autorskim pravom u hrvatskom visokoškolskom kontekstu jesu prisutni, ali su fragmentirani, integrirani u šire tematske cjeline i bez jasne vertikalne strukture te obveznog statusa.

Dobiveni rezultati upućuju na nerazmjer između razine autorskopравnih kompetencija koje studenti stječu tijekom studija i zahtjeva profesionalne prakse. Iako studenti usvajaju temeljna znanja o autorskom pravu, otvorenim licencama i akademskoj čestitosti, u većini studijskih programa nije zastupljeno sustavno osposobljavanje za praktične zadatke, poput upravljanja autorskim pravima u projektima digitalizacije, tumačenja licencijskih ugovora, savjetovanja korisnika te provedbe politika otvorenog pristupa i otvorene znanosti.

Usporedna analiza triju studijskih sredina ukazuje na komplementarne, ali nedovoljno povezane pristupe. Studijski programi Sveučilišta u Osijeku naglašavaju temeljnu akademsku i informacijsku pismenost, programi Sveučilišta u Zagrebu usmjereni su na profesionalne i izdavačke aspekte autorskog prava, dok programi

Sveučilišta u Zadru integriraju autorskopravna pitanja u suvremene modele otvorene znanosti i upravljanja podacima. Takva diferencijacija potvrđuje potrebu za koherentnijim i sustavnijim pristupom obrazovanju iz područja autorskog prava u informacijskim znanostima na nacionalnoj razini.

Sustavno uključivanje autorskopravne pismenosti u obrazovanje osigurava pripremu stručnjaka za pravno, etički i profesionalno odgovoran rad u suvremenim informacijskim ustanovama.

LITERATURA

- Copyright literacy (s. a.). *Copyright literacy – decoding copyright and bringing you enlightenment*. Mrežna verzija [citirano: 2026–01–22]. Dostupno na: <https://copyrightliteracy.org/>
- Copyright first responders*. Mrežna verzija [citirano: 2025–12–22]. Dostupno na: <https://copyrightfirstresponders.com/>
- Council of Europe. (2023). *Recommendation CM/Rec(2023)3 of the Committee of Ministers to member States on library legislation and policy in Europe*. Council of Europe. Mrežna verzija [citirano: 2025–12–22]. Dostupno na: <https://eblida.org/wp-content/uploads/2023/04/EBLIDA-Council-of-Europe-Recommendation-Approved-2023.pdf>
- Direktiva (2001). *Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu*. Dostupno na <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj?locale=hr>
- Čubaković, M. i N. Mesić Muharemi (ur.). (2021). *Autorsko pravo i digitalno okruženje: Zbornik radova 12. okruglog stola za školske knjižnice, 7. listopada 2021*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Fernández Molina i sur. (2022). Fernández Molina, J.-C.; D. Martínez-Avila; J. A. C. Guimarães i E. G. Silva. Copyright literacy and LIS education: analysis of its inclusion in the curricula of master's degree programs. *Heliyon* 8, 1: e08707. [citirano: 2025–12–22]. Dostupno na: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e08707>
- Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku — Studij informatologije / informacijskih znanosti (prijediplomski i diplomski). [citirano: 2026–01–22]. Dostupno na: <https://www.ffos.unios.hr/odsjek-za-informacijske-znanosti/student-ski-predstavnici/>
- Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu — Studij informacijskih i komunikacijskih znanosti / Informacijske znanosti. [citirano: 2026–01–22]. Dostupno na: https://dev.ffzg.unizg.hr/hr/studiji/informacijske-znanosti-116?utm_source=chatgpt.com
- Frederiksen, L. (2016). *The copyright librarian: a practical handbook*. Chandos Publishing: Elsevier.

- Guibault, L. (2010). Why cherry-picking never leads to harmonisation: the case of the limitations on copyright under Directive 2001/29/EC. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law* 1, 2: 55–66.
- Horvat, A. i D. Živković (2009). *Knjižnice i autorsko pravo*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Kajberg, L. i L. Lørring (eds.). (2005). *European curriculum reflections on library and information science education*. Copenhagen: Royal School of Library and Information Science.
- IFLA. (2022). *Guidelines for professional Library and Information Science (LIS) education programmes*. Mrežna verzija [citirano: 2026–01–22]. Dostupno na: <https://repository.ifla.org/rest/api/core/bitstreams/dc5fa2c3-5536-49e1-b99a-ec20aa-b6ff66/content>
- IFLA (2012). *Code of ethics for librarians and other information workers*. Mrežna verzija [citirano: 2026–01–22]. Dostupno na: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/faife/codesofethics/englishcodeofethicsfull.pdf>
- IFLA (2018). *Statement on copyright education and copyright literacy*. Mrežna verzija [citirano: 2026–01–22]. Dostupno na: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/clm/statements/ifla-statement-on-copyright-literacy.pdf>
- IFLA (2000). *The IFLA position on copyright in the digital environment*. The Hague: International Federation of Library Associations and Institutions.
- IFLA (2025a). *IFLA statement on core principles on libraries and copyright*. Dostupno na: <https://repository.ifla.org/rest/api/core/bitstreams/a22c9de4-f0d1-4ac4-8aa8-555624ef432e/content>
- IFLA (2025b). *IFLA statement on copyright and Artificial Intelligence (AI)*. Dostupno na: <https://repository.ifla.org/items/e9f1f982-7876-46ed-91f9-e508a60cda72/full>
- Latkovikj, M. T. i M. Borota Popovska (2020). Online research about online research: advantages and disadvantages. *E-Methodology* 6, 6: 44–56. <https://doi.org/10.15503/emet2019.44.56>
- LIBER (2017). *LIBER position statement: copyright in the digital age*. [citirano: 2026–01–22]. Dostupno na: <https://libereurope.eu/liber-position-statement-copyright-in-the-digital-age/>
- Morrison, C. i J. Secker (2015). Copyright literacy in the UK: a survey of librarians and other cultural heritage sector professionals. *Library and Information Research* 39, 121: 75–97. doi: 10.29173/lirg675
- Secker, J. i C. Morrison (2022). Copyright education and information literacy. U: *Navigating Copyright for Libraries: Purpose and Scope*. (str. 285–318). Walter de Gruyter. doi: 10.1515/9783110732009.
- Secker, J. i C. Morrison (2016). *Copyright and e-learning: a guide for practitioners*. London: Facet Publishing.

- Secker, J.; C. Morrison i I. Nilsson (2019). Copyright literacy and the role of librarians as educators and advocates: an international symposium. *Journal of Copyright in Education and Librarianship* 3, 2: 1–19. <https://doi.org/10.17161/jcel.v3i2.6927>
- Sveučilište u Zadru — Studij informacijskih znanosti na Odjelu za informacijske znanosti. [citirano: 2026–01–22]. Dostupno na: <https://iz.unizd.hr/>
- Todorova, T. (2020). Copyright literacy and copyright education for information professionals. *Páginas a&b: Arquivos e Bibliotecas* (special issue), 03–14.
- Todorova i sur. (2017). Todorova, T.; S. Kurbanoglu; J. Boustany; G. Dogan; L. Saunders; A. Horvat; R. Terra, i suradnici (2017). Information professionals and copyright literacy: a multinational study. *Library Management* 38, 6/7: 323–344. doi: 10.1108/lm-01-2017-0007
- Todorova i sur. (2014). Todorova, T.; T. Trencheva; S. Kurbanoglu; G. Doğan; A. Horvat; J. Boustany. A Multinational study on copyright literacy competencies of LIS professionals. U: Kurbanoglu, S.; S. Špiranec; E. Grassian; D. Mizrahi i R. Catts (ur). *Information literacy. lifelong learning and digital citizenship in the 21st Century. ECIL 2014. Communications in Computer and Information Science*, vol 492. Springer.
- UNESCO (2021). *UNESCO strategy on technological innovation in education (2021–2025)*. Paris: [citirano: 2026–01–21]. Dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375776>
- Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (2021). *Narodne novine* 111/2021 [citirano: 2026–01–21]. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/106/zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima>